

USTAWA

z dnia 9 maja 1991 r.

o zatrudnieniu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

Uwzględniając potrzebę realizacji zasady równości szans osób niepełnosprawnych w społeczeństwie oraz tworzenia polityki zatrudniania tych osób, mającej na celu rehabilitację zawodową i społeczną, stanowi się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Ustawa dotyczy osób niepełnosprawnych o istotnym ubytku zdolności fizycznych, psychicznych lub umysłowych, ograniczającym zdolność do wykonywania pracy zarobkowej, zwanych dalej „osobami niepełnosprawnymi”.

2. O istotnym ubytku zdolności, o którym mowa w ust. 1, a także o stopniu zdolności osoby niepełnosprawnej do pracy zarobkowej orzeka właściwy organ.

3. Minister Pracy i Polityki Socjalnej w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej, w drodze rozporządzenia, określa organy właściwe do orzekania w sprawach, o których mowa w ust. 2, a także zasady i tryb postępowania w tych sprawach.

Art. 2. Osoba niepełnosprawna nie uznana za całkowicie niezdolną do pracy zarobkowej w trybie art. 1 ust. 2 i 3, zwana dalej „osobą niepełnosprawną zdolną do pracy”, podlega pośrednictwu pracy, jeżeli:

- 1) ukończyła 15 lat, a nie przekroczyła 60 lat w przypadku kobiety lub 65 lat w przypadku mężczyzny,
- 2) nie kształci się w szkole w systemie stacjonarnym,
- 3) nie prowadzi gospodarstwa rolnego o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego albo gospodarstwa stanowiącego dział specjalny produkcji rol-

nej w rozumieniu przepisów podatkowych, chyba że wysokość podatku rolnego z tego gospodarstwa nie przekracza wysokości podatku rolnego z 1 ha przeliczeniowego,

- 4) nie prowadzi pozarolniczej działalności gospodarczej,
- 5) nie nabyła prawa do emerytury.

Art. 3. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) zakładzie pracy — oznacza to zakład pracy w rozumieniu Kodeksu pracy oraz osobę fizyczną zatrudniającą pracowników w celach zarobkowych,
- 2) zakładzie pracy chronionej — oznacza to zakład pracy spełniający warunki określone w art. 19,
- 3) rehabilitacji osób niepełnosprawnych — oznacza to zespół działań organizacyjnych, medycznych, psychologicznych, technicznych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia możliwie najwyższego poziomu funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej tych osób przy aktywnym ich uczestnictwie,
- 4) warsztacie terapii zajęciowej — oznacza to zorganizowane w zakładzie pracy stanowiska umożliwiające prowadzenie rehabilitacji przez terapię zajęciową dla osób niepełnosprawnych z upośledzeniem uniemożliwiającym podjęcie pracy zarobkowej, stanowiące wyodrębnioną organizacyjnie jednostkę,
- 5) wskaźniku zatrudnienia osób niepełnosprawnych — oznacza to przeciętny miesięczny udział procentowy osób niepełnosprawnych w zatrudnieniu ogółem w przeliczeniu na pełne etaty,
- 6) najniższym wynagrodzeniu — oznacza to najniższe wynagrodzenie, określane przez Ministra Pracy i Polityki Socjalnej na podstawie Kodeksu pracy,

7) przeciętnym wynagrodzeniu — oznacza to przeciętne wynagrodzenie bez wypłat z zysku i nadwyżki bilansowej w spółdzielniach w sześciu podstawowych działach gospodarki narodowej, ogłaszane przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie odrębnych przepisów.

Rozdział 2

Obowiązki i szczególne uprawnienia zakładów pracy w związku z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych

Art. 4. 1. Zakład pracy zatrudniający co najmniej 50 pracowników jest obowiązany, z zastrzeżeniem ust. 2—4 i art. 5, dokonywać miesięcznych wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w wysokości iloczynu połowy przeciętnego wynagrodzenia i liczby etatów odpowiadającej różnicy pomiędzy zatrudnieniem zapewniającym osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości 6% i rzeczywistym zatrudnieniem osób niepełnosprawnych.

2. Z wpłat, o których mowa w ust. 1, zwolnione są zakłady pracy, w których wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynosi nie mniej niż 6%.

3. Wskaźnik, o którym mowa w ust. 1, może zostać obniżony w razie zatrudnienia osób niepełnosprawnych, mających schorzenia szczególnie utrudniające wykonywanie pracy zarobkowej. Rodzaje schorzeń uzasadniających obniżenie wskaźnika oraz zasady i tryb jego obniżania określa, w drodze rozporządzenia, Minister Pracy i Polityki Socjalnej w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej.

4. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy:

- 1) placówek dyplomatycznych,
- 2) przedstawicielstw i misji zagranicznych.

Art. 5. 1. Wpłaty, o których mowa w art. 4, ulegają obniżeniu o kwoty wynagrodzeń wypłaconych pracownikom w zakładzie pracy chronionej z tytułu realizacji przez nich określonej produkcji lub usługi na rzecz zakładu pracy obowiązanej do dokonywania wpłaty.

2. Minister Finansów, w drodze rozporządzenia, ustala szczegółowe zasady obniżania wpłat, o których mowa w ust. 1.

Art. 6. 1. Zakład pracy jest obowiązany wydzielić lub zorganizować stanowiska pracy wraz z podstawowym zapleczem socjalnym, umożliwiające zatrudnienie pracowników tego zakładu, którzy w wyniku wypadku przy pracy lub choroby zawodowej utracili zdolność do pracy na dotychczasowym stanowisku i zostali uznani za osoby niepełnosprawne.

2. Jeżeli zakład pracy nie wydzieli lub nie zorganizuje stanowisk pracy dla osób, o których mowa w ust. 1, obowiązany jest dokonać w dniu rozwiązania stosunku pracy z tymi osobami wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w wysokości 40-krotnego przeciętnego wynagrodzenia za każdą z tych osób.

Art. 7. Zakład pracy sporządzający bilans i rachunek wyników dokonuje wpłat wymienionych w art. 4 ust. 1 i w art. 6 ust. 2 z dochodu po opodatkowaniu.

Art. 8. 1. Do wpłat, o których mowa w art. 4 i art. 6 ust. 2, mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 19 grudnia 1980 r. o zobowiązaniach podatkowych (Dz. U. Nr 27, poz. 111, z 1982 r. Nr 45, poz. 289, z 1984 r. Nr 52, poz. 268,

z 1985 r. Nr 12, poz. 50, z 1988 r. Nr 41, poz. 325, z 1989 r. Nr 4, poz. 23, Nr 33, poz. 176, Nr 35, poz. 192 i Nr 74, poz. 443 oraz z 1990 r. Nr 34, poz. 198), z tym że czynności wynikające z art. 5 ust. 3, art. 8 ust. 1, art. 22 ust. 1 i art. 31 ust. 1 i 2 tej ustawy należą do kompetencji Prezesa Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

2. Termin uiszczania wpłat, o których mowa w art. 4, ustala się na 20 dzień każdego miesiąca następującego po miesiącu, w którym powstał taki obowiązek.

Art. 9. 1. Czas pracy pracowników będących osobami niepełnosprawnymi nie może przekraczać ośmiu godzin dziennie i czterdziestu godzin tygodniowo.

2. Osób niepełnosprawnych nie wolno zatrudniać w porze nocnej.

Art. 10. 1. Czas pracy pracowników zaliczonych do I lub II grupy inwalidów nie może przekraczać 7 godzin na dobę i 35 godzin tygodniowo. W tygodniach, w których przypada ustawowy dzień wolny od pracy, czas pracy wynosi 28 godzin tygodniowo.

2. Wymiar czasu pracy ustalony zgodnie z ust. 1 obowiązuje od dnia przedstawienia zakładowi pracy orzeczenia o zaliczeniu pracownika do I lub II grupy inwalidów.

Art. 11. Przepisów art. 9 oraz art. 10 ust. 1 nie stosuje się:

- 1) do pracowników zatrudnionych przy pilnowaniu,
- 2) gdy na wniosek pracownika lekarz zakładowy lub, w razie jego braku, lekarz sprawujący opiekę nad pracownikiem wyrazi na to zgodę.

Art. 12. Do czasu pracy pracowników, o których mowa w art. 9, 10 i 11, wlicza się przerwę na gimnastykę usprawniającą lub wypoczynek w wymiarze do 30 minut dziennie.

Art. 13. 1. Stosowanie norm czasu pracy, o których mowa w art. 9 i 10, nie powoduje obniżenia wysokości wynagrodzenia pracowników wynagradzanych miesięcznie.

2. Godzinowe stawki wynagrodzenia zasadniczego pracowników, odpowiadające ich osobistemu zaszeregowaniu lub zaszeregowaniu wykonywanej przez nich pracy, przy przejściu na skrócone normy czasu pracy, o których mowa w art. 9 i 10, ulegają podwyższeniu w stosunku, w jakim pozostaje dotychczasowa długość czasu pracy do normy skróconej.

Art. 14. Przepisy art. 9 ust. 1 i art. 11—13 stosuje się odpowiednio do wszystkich pracowników zakładu pracy chronionej.

Art. 15. 1. Pracownikowi zaliczonemu do I lub II grupy inwalidów przysługuje dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze 10 dni roboczych w roku kalendarzowym. Prawo do pierwszego urlopu dodatkowego pracownik nabywa po przepracowaniu jednego roku po dniu zaliczenia do jednej z tych grup.

2. Urlop, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje pracownikowi uprawnionemu do urlopu wypoczynkowego w wymiarze przekraczającym 26 dni roboczych w roku kalendarzowym lub do urlopu dodatkowego na podstawie odrębnych przepisów.

3. W przypadku gdy wymiar urlopu dodatkowego, o którym mowa w ust. 2, jest niższy niż 10 dni, pracownikowi przysługuje zamiast tego urlopu urlop dodatkowy określony w ust. 1.

Art. 16. 1. Zakład pracy jest obowiązany:

- 1) na wniosek lekarza zwolnić od pracy, nie częściej niż raz w roku, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia, osobę niepełnosprawną skierowaną na turnus zorganizowany w celu rehabilitacji,
- 2) zwolnić od pracy, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia, osobę niepełnosprawną w celu wykonania badań specjalistycznych, zabiegów leczniczych lub usprawniających, a także w celu uzyskania zaopatrzenia ortopedycznego lub jego naprawy, jeżeli czynności te nie mogą być wykonane poza godzinami pracy.

2. Wynagrodzenie za czas zwolnień od pracy, o których mowa w ust. 1, oblicza się jak wynagrodzenie za urlop wypoczynkowy.

Art. 17. 1. Zakładowi pracy, o którym mowa w art. 4 ust. 1, zatrudniającemu osoby niepełnosprawne, z wyjątkiem zakładu pracy chronionej, przysługuje ulga w podatku dochodowym, podatku od płac lub od wynagrodzeń w wysokości równej osiągniętemu wskaźnikowi zatrudnienia tych osób, jeżeli wskaźnik ten wynosi co najmniej 7%. Jeżeli wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych przekracza 50%, zakład pracy jest z tych podatków zwolniony.

2. Wskaźniki, o których mowa w ust. 1, zaokrągla się do pełnych procentów; zaokrąglenie następuje w ten sposób, że końcówki nie przekraczające połowy procentu pomija się, a końcówki przekraczające połowę procentu podnosi się do pełnego procentu.

3. Zakład pracy przekazuje 50% środków uzyskanych z tytułu ulg podatkowych, o których mowa w ust. 1, na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Art. 18. Wynagrodzenia osób niepełnosprawnych nie podlegają opodatkowaniu podatkiem od wzrostu wynagrodzeń.

Art. 19. 1. Zakład pracy zatrudniający nie mniej niż 20 pracowników jest zakładem pracy chronionej, jeżeli:

- 1) wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynosi:
 - a) co najmniej 40%, w tym inwalidów I lub II grupy co najmniej 10%, albo
 - b) co najmniej 30% niewidomych będących inwalidami I lub II grupy,
- 2) obiekty i pomieszczenia zakładu pracy odpowiadają przewidzianym przepisami normom i uwzględniają potrzeby osób niepełnosprawnych w zakresie dostępności do nich, a także posiadają dodatkowe oprzyrządowania pomieszczeń sanitarnohigienicznych i ciągów komunikacyjnych,
- 3) zapewnia podstawową i specjalistyczną opiekę medyczną, poradnictwo i usługi rehabilitacyjne.

2. Na wniosek kierownika zakładu pracy Pełnomocnik do Spraw Osób Niepełnosprawnych, w porozumieniu z Państwową Inspekcją Pracy, stwierdza spełnienie przez zakład pracy warunków określonych w ust. 1.

Art. 20. 1. Zakład pracy chronionej jest zwolniony, z zastrzeżeniem ust. 2, z podatków, niepodatkowych należności budżetowych oraz z wpłat na Fundusz Pracy, o których mowa w art. 35 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1989 r. o zatrudnieniu (Dz. U. Nr 75, poz. 446, z 1990 r. Nr 9, poz. 57 i Nr 56, poz. 323 oraz z 1991 r. Nr 7, poz. 24).

2. Zwolnienie, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy:

- 1) podatku obrotowego od:
 - a) towarów sprowadzanych z zagranicy,
 - b) spirytusu i wyrobów spirytusowych,
 - c) wyrobów winiarskich i piwa,
 - d) wyrobów tytoniowych,
 - e) wyrobów jubilerskich,
 - f) paliw i olejów silnikowych,
- 2) podatków od gier losowych i totalizatorów.

3. Zakład pracy chronionej przekazuje środki uzyskane z tytułu zwolnień podatkowych, z wyjątkiem pochodzących z tytułu zwolnień z podatków obrotowego i od wzrostu wynagrodzeń, na:

- 1) Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w wysokości 10%,
- 2) zakładowy fundusz rehabilitacji osób niepełnosprawnych w wysokości 90%.

4. Składka na ubezpieczenie społeczne osób niepełnosprawnych zatrudnionych w zakładzie pracy chronionej wynosi 5% podstawy naliczania.

Art. 21. Oprocentowanie kredytów bankowych zaciągniętych przez zakład pracy chronionej może być finansowane do wysokości 50% z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Art. 22. 1. Zakład pracy chronionej tworzy zakładowy fundusz rehabilitacji osób niepełnosprawnych, zwany dalej „funduszem rehabilitacji”.

2. Dochodami funduszu rehabilitacji są w szczególności:

- 1) środki pochodzące ze zwolnień, o których mowa w art. 20,
- 2) dotacje i subwencje,
- 3) wpływy z zapisów i darowizn.

3. Środki funduszu rehabilitacji przeznacza się na finansowanie rehabilitacji zawodowej, społecznej i leczniczej osób niepełnosprawnych.

4. Minister Pracy i Polityki Socjalnej w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej, w drodze rozporządzenia, określa ogólne zasady wykorzystywania środków funduszu rehabilitacji oraz tryb ustalania zakładowego regulaminu wykorzystywania tych środków.

5. Dysponentem funduszu rehabilitacji jest kierownik zakładu pracy.

Art. 23. 1. Zakład pracy chronionej tworzy, a inna jednostka organizacyjna może utworzyć, przy współudziale wojewódzkiego ośrodka do spraw zatrudnienia i rehabilitacji osób niepełnosprawnych, warsztat terapii zajęciowej, zwany dalej „warsztatem”.

2. Warsztaty tworzone są dla osób niepełnosprawnych, całkowicie niezdolnych do pracy zarobkowej, dla których terapia zajęciowa jest formą rehabilitacji społecznej.

3. Kwalifikowania osób niepełnosprawnych do warsztatu dokonuje wojewódzki ośrodek do spraw zatrudnienia i rehabilitacji osób niepełnosprawnych, przy udziale specjalistycznych przychodni służby zdrowia oraz punktów poradnictwa zawodowego.

4. Koszty utworzenia i działalności warsztatu finansowane są ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

5. Minister Pracy i Polityki Socjalnej w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej, w drodze rozporządzenia, określa zasady tworzenia, działania i finansowania warsztatów.

Rozdział 3

Pośrednictwo pracy oraz świadczenia dla osób niepełnosprawnych pozostających bez pracy

Art. 24. 1. Pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych oraz szkolenie i przekwalifikowywanie prowadzą, na zasadach określonych w ustawie o zatrudnieniu, wyspecjalizowane służby rejonowych biur pracy oraz wojewódzkie ośrodki do spraw zatrudnienia i rehabilitacji osób niepełnosprawnych, utworzone w ramach wojewódzkich biur pracy, zwane dalej „wojewódzkimi ośrodkami”.

2. Do zadań wojewódzkich ośrodków należy:

- 1) opracowywanie wojewódzkich programów zatrudnienia osób niepełnosprawnych zdolnych do pracy,
- 2) organizacja szkolenia i przekwalifikowywania osób niepełnosprawnych oraz określanie rodzaju i czasu trwania szkolenia lub przekwalifikowania,
- 3) współpraca z rejonowymi biurami pracy oraz organami samorządu terytorialnego w zakresie działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych,
- 4) doradztwo organizacyjno-prawne i ekonomiczne dla osób niepełnosprawnych w zakresie działalności gospodarczej,
- 5) doradztwo w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej,
- 6) rozpoznawanie potrzeb osób niepełnosprawnych na obszarze województwa w zakresie wyposażenia w pomoce osobiste, sprzęt ortopedyczny, protezy; a także w środki lokomocji dostosowane konstrukcyjnie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności oraz przedstawianie wniosków w tym zakresie właściwym podmiotom do realizacji,
- 7) opracowywanie programu likwidacji barier architektonicznych,
- 8) analizowanie potrzeb osób niepełnosprawnych i zgłaszanie Pełnomocnikowi do Spraw Osób Niepełnosprawnych problemów wymagających rozwiązań systemowych,
- 9) przedstawianie wniosków do planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- 10) gospodarowanie środkami finansowymi znajdującymi się w dyspozycji wojewódzkiego ośrodka i przedstawianie Prezesowi Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych corocznych sprawozdań z wykorzystania tych środków.

Art. 25. 1. Świadczenia z tytułu pozostawania bez pracy przysługują osobom niepełnosprawnym na zasadach określonych w ustawie o zatrudnieniu.

2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, są finansowane z Funduszu Pracy.

Art. 26. 1. Zakład pracy zatrudniający osoby niepełnosprawne, skierowane do pracy przez rejonowe biuro pracy, może otrzymać ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zwrot kosztów:

- 1) poniesionych w związku z organizacją nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych zdolnych do pracy lub oprzyrządowaniem istniejących miejsc pracy stosownie do potrzeb osób niepełnosprawnych, do wysokości 30-krotnego przeciętnego wynagrodzenia za każde miejsce pracy,
- 2) wynagrodzenia wypłacanego osobom niepełnosprawnym, skierowanym jako bezrobotni na nowo utworzone miejsca pracy, w wysokości nie przekraczającej przeciętnego wynagrodzenia oraz składki na ubezpieczenie społeczne od tego wynagrodzenia przez okres 18 miesięcy od dnia zatrudnienia.

2. Zakład pracy obowiązany jest zatrudniać osoby niepełnosprawne skierowane przez rejonowe biuro pracy na nowo utworzone miejsca pracy przez okres nie krótszy niż 3 lata. Jeżeli z przyczyn dotyczących zakładu pracy okres zatrudnienia osoby niepełnosprawnej na nowo utworzonym miejscu pracy był krótszy, zakład pracy zwraca środki pobrane na organizację tego miejsca pracy w wysokości równej 1/36 ich części za każdy miesiąc kalendarzowy brakujący do 3 lat, nie mniej niż za 6 miesięcy. Zwrot powinien nastąpić w ciągu 3 miesięcy od zwolnienia z pracy osoby niepełnosprawnej.

Art. 27. 1. Osoba niepełnosprawna podejmująca działalność gospodarczą może otrzymać pożyczkę na rozpoczęcie tej działalności.

2. Pożyczki, o której mowa w ust. 1, udziela wojewódzki ośrodek ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych do wysokości 25-krotnego przeciętnego wynagrodzenia, na zasadach określonych w umowie.

3. Pożyczka przyznana zgodnie z ust. 2 może być umorzona nie więcej niż w 50%, pod warunkiem prowadzenia działalności gospodarczej przez okres co najmniej 24 miesięcy.

Art. 28. Zakład pracy chronionej, w którym konieczna jest zmiana profilu produkcji, może uzyskać środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na przekwalifikowanie zatrudnionych tam osób niepełnosprawnych.

Rozdział 4

Pełnomocnik do Spraw Osób Niepełnosprawnych

Art. 29. 1. Rada Ministrów utworzy w Ministerstwie Pracy i Polityki Socjalnej stanowisko sekretarza stanu — Pełnomocnika do Spraw Osób Niepełnosprawnych, zwanego dalej „Pełnomocnikiem”.

2. Do zadań Pełnomocnika należy w szczególności:

- 1) opracowywanie założeń polityki w zakresie zatrudnienia, rehabilitacji oraz warunków pracy osób niepełnosprawnych,
- 2) koordynacja działań w zakresie warunków życia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych,
- 3) opiniowanie projektów aktów normatywnych dotyczących zatrudnienia, rehabilitacji oraz warunków życia osób niepełnosprawnych,

4) dokonywanie okresowej oceny realizacji zadań w zakresie zatrudniania i rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

3. Pełnomocnika powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów, na wniosek Ministra Pracy i Polityki Socjalnej.

4. Rada Ministrów określa szczegółowy zakres zadań i kompetencji Pełnomocnika.

Rozdział 5

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Art. 30. 1. Tworzy się Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zwany dalej „Funduszem”,

2. Fundusz ma osobowość prawną i jest państwowym funduszem celowym w rozumieniu ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. — Prawo budżetowe (Dz. U. Nr 4, poz. 18 i Nr 34, poz. 150).

Art. 31. 1. Przychodami Funduszu są:

- 1) wpłaty zakładów pracy, o których mowa w art. 4 ust. 1, art. 6 ust. 2, art. 17 ust. 3 oraz art. 20 ust. 3 pkt 1,
- 2) dotacje z budżetu państwa,
- 3) inne dotacje i subwencje,
- 4) zapisy i darowizny,
- 5) dobrowolne wpłaty zakładów pracy i inne wpłaty,
- 6) dochody z oprocentowania pożyczek i odsetek od zakupionych obligacji oraz otrzymane dywidendy,
- 7) dochody z działalności gospodarczej.

2. Dochody Funduszu wolne są od podatku dochodowego.

Art. 32. 1. Środki Funduszu przeznacza się na finansowanie rehabilitacji zawodowej, leczniczej i społecznej osób niepełnosprawnych, a w szczególności na:

- 1) tworzenie nowych i przystosowanie istniejących miejsc pracy do możliwości osób niepełnosprawnych,
- 2) organizowanie szkolenia i przekwalifikowywania osób niepełnosprawnych,
- 3) budowę i modernizację obiektów służących rehabilitacji zawodowej, leczniczej i społecznej osób niepełnosprawnych,
- 4) tworzenie i działalność warsztatów,
- 5) tworzenie infrastruktury rehabilitacyjno-socjalnej,
- 6) dofinansowywanie oprocentowania kredytów bankowych, o których mowa w art. 21,
- 7) udzielanie pożyczek, o których mowa w art. 27.

2. Nadwyżki środków Funduszu mogą być przeznaczone na:

- 1) udzielanie pożyczek,
- 2) wnoszenie udziałów do spółek,
- 3) nabywanie obligacji i akcji.

Art. 33. 1. Organami Funduszu są Rada Nadzorcza i Zarząd.

2. Prezesem Rady Nadzorczej jest Pełnomocnik. Członków Rady w liczbie 6 osób powołuje i odwołuje Minister Pracy i Polityki Socjalnej.

3. Do zadań Rady Nadzorczej należy:

- 1) uchwalanie planów działalności i projektu planu finansowego Funduszu,
- 2) ustalanie kryteriów wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków Funduszu,
- 3) zatwierdzanie wniosków Zarządu w sprawach zaciągania pożyczek,
- 4) dokonywanie kontroli i oceny działalności Zarządu,
- 5) zatwierdzanie rocznych sprawozdań Zarządu z działalności Funduszu.

4. Minister Pracy i Polityki Socjalnej określa szczegółowe zadania Rady Nadzorczej oraz ustala wynagrodzenia dla jej członków.

Art. 34. 1. Zarząd Funduszu stanowią Prezes i jego zastępca. Prezesa Zarządu, na wniosek Pełnomocnika, powołuje i odwołuje Minister Pracy i Polityki Socjalnej.

2. Zastępcę Prezesa Zarządu, na wniosek Prezesa Zarządu, powołuje i odwołuje Minister Pracy i Polityki Socjalnej.

3. Do zadań Zarządu należy:

- 1) opracowywanie planów działalności Funduszu i projektu planu finansowego,
- 2) dokonywanie wyboru przedsięwzięć do finansowania ze środków Funduszu,
- 3) gospodarowanie środkami Funduszu, z zastrzeżeniem uprawnień Rady Nadzorczej,
- 4) kontrolowanie wykorzystania pożyczek udzielanych ze środków Funduszu,
- 5) składanie Radzie Nadzorczej sprawozdań z działalności,
- 6) zatrudnianie pracowników Biura Funduszu i ustalanie warunków ich pracy i płac.

4. Zarząd udostępnia na żądanie Rady Nadzorczej dokumenty i materiały dotyczące działalności Funduszu.

5. Techniczno-organizacyjną obsługę Rady Nadzorczej i Zarządu sprawuje Biuro Funduszu.

Art. 35. 1. Prezes Zarządu reprezentuje Fundusz na zewnątrz.

2. Prezes Zarządu może powołać pełnomocników, ustalając granice ich umocowania.

3. Do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych Funduszu są upoważnieni:

- 1) Prezes Zarządu lub jego zastępca — samodzielnie,
- 2) dwaj pełnomocnicy działający łącznie.

Art. 36. Koszty działalności Funduszu są pokrywane z jego przychodów.

Art. 37. Minister Pracy i Polityki Socjalnej składa Radzie Ministrów corocznie informację o działalności Funduszu.

Rozdział 6

Przepisy szczególne

Art. 38. 1. Sprzedaż wyrobów ortopedycznych i protetycznych, sprzętu rehabilitacyjnego oraz usługi w tym zakresie nie podlegają opodatkowaniu podatkiem obrotowym.

2. Zakład pracy podejmujący produkcję wyrobów ortopedycznych, protetycznych lub sprzętu rehabilitacyjnego oraz usługi w tym zakresie może korzystać z dotacji Funduszu na ich uruchomienie.

Rozdział 7

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 39. 1. Spółdzielnie inwalidów i spółdzielnie niepełnosprawnych są zakładami pracy chronionej, w rozumieniu niniejszej ustawy, do dnia 30 czerwca 1992 r., jeżeli spełniają warunki określone w art. 19 ust. 1 pkt 1 i 3.

2. W uzasadnionych przypadkach Pełnomocnik może zwolnić spółdzielnie, o których mowa w ust. 1, od spełnienia warunków, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 1.

Art. 40. 1. Osoby zaliczone do jednej z grup inwalidów przed dniem wejścia w życie ustawy są osobami niepełnosprawnymi w rozumieniu ustawy.

2. Osoby o ograniczonej sprawności do pracy, stwierdzonej orzeczeniem lekarskim wydanym przed dniem wejścia w życie ustawy na podstawie § 1—5 zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 20 lipca 1987 r. (Monitor Polski Nr 24,

poz. 198), są traktowane jako osoby niepełnosprawne, w rozumieniu niniejszej ustawy, do dnia 31 grudnia 1991 r.

Art. 41. Państwowe i gminne jednostki sfery budżetowej dokonują wpłat, o których mowa w art. 4, począwszy od wpłaty należnej za styczeń 1992 r.

Art. 42. 1. W ustawie z dnia 29 grudnia 1989 r. o zatrudnieniu (Dz. U. Nr 75, poz. 446 oraz z 1990 r. Nr 9, poz. 57 i Nr 56, poz. 323 oraz z 1991 r. Nr 7, poz. 24) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w ust. 1:

- a) w pkt 8 na końcu dodaje się zdanie w brzmieniu:
„Za osobę gotową do podjęcia pracy uznaje się również osobę niepełnosprawną mogącą podjąć pracę co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy, jeżeli jest to uzasadnione sytuacją zdrowotną lub rodzinną.”,

b) w pkt 12 dodaje się lit. c) i d) w brzmieniu:

- „c) absolwentów specjalnych szkół podstawowych w okresie 12 miesięcy od ukończenia szkoły,
d) osoby niepełnosprawne w okresie 12 miesięcy od dnia uzyskania uprawnień do wykonywania określonego zawodu, poszukujące pracy po raz pierwszy.”;

2) art. 23—25 skreśla się.

2. Zobowiązania wynikające ze skreślonego art. 24 ustawy, o której mowa w ust. 1, dotyczące spraw rozpoczętych i będących w toku, są realizowane na podstawie tego przepisu do czasu ich wygaśnięcia.

Art. 43. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1991 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Wałęsa*